

РЕШЕНИЕ

№ 781

гр. София, 07.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 6-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на втори ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иван Иванов

Членове: Зорница Хайдукова
Валентин Бойкинов

при участието на секретаря Ива Андр. Иванова
като разгледа докладваното от Валентин Бойкинов Въззивно търговско дело
№ 20221001000721 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С Решение № 260445 от 29.06.2022г., постановено по търг. дело № 341/2021 г., Софийски градски съд, ТО, 2с-в, е осъдил „Българска агенция за експортно застраховане“ЕАД да заплати „Инвестбанк“АД на основание чл.405 от Кодекса за застраховането сумата в размер на 250 000 лева- съставляваща част от общо вземане в размер на 1 794 406,31 лева, представляваща възникнало вземане за заплащане на застрахователно обезщетение, въз основа на сключен застрахователен договор с № 2114831663282080818/08.08.2018г. и настъпило в рамките на неговото действие застрахователно събитие, състоящо се в просрочване на изискуемото и безспорно задължение за главница и договорна лихва на длъжника- „Южна Лоза“ЕООД произтичащо от договор за кредит от 02.07.2018г., което просрочване е надвишило периода на изчакване от 3 месеца предвидена в застрахователния договор простиращ се от 09.12.2019г. до 09.03.2020г., което съставлява покрит риск по чл.5, ал.2 от ОУ на застраховката, ведно със законната лихва върху заявеното вземане дължима за периода от предявяването на исковата молба на 23.02.2021г. до окончателното изплащане на сумата, на осн. чл.86, ал.1 ЗЗД сумата в размер на 11 250 лева, съставляваща част от общо вземане в размер на 80 748,28 лева, представляваща мораторна лихва дължима за периода от 15.09.2020г. до 22.02.2021г., както и на основание чл.78, ал.1 ГПК сумата 12 915 лева, представляваща съдебно-деловодни разноски.

Срещу така постановеното решение е подадена въззивна жалба от „Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД, с която се обжалва първоинстанционното решение като неправилно, иска се да бъде отменено и вместо него да бъде постановено друго, с което предявените обективно съединени иски с правно основание чл.405 от КЗ и по чл.86, ал.1 от ЗЗД да бъдат отхвърлени като неоснователни.

Твърди се във въззивната жалба, че решението е неправилно и необосновано тъй като е постановено при неизяснени от фактическата страна на спора обстоятелства. Сочи се, че между дружествата кредитополучател „Южна Лоза“ ЕООД и съконтрагентите му „Южно вино“ АД и „Черноморско злато“ АД е налице свързаност с ищеца „Инвестбанк“ АД посредством контрола на „Феста секюрити“ ЕООД и „Феста Холдинг“ АД и участието на едни и същи физически лица в управлението на тези дружества. Жалбоподателят твърди, че ако съдът беше обсъдил всички тези обстоятелства и ги беше взел предвид щеше да стигне до единствения възможен извод, че между застрахователя и самия длъжник на банката „Южна Лоза“ ЕООД е налице преднамереност в поредицата от предприети от тях действия, които говорят за синхронизирана недобросъвестност и изначална липса на намерение кредитът да се обслужва надлежно, като вместо това „Инвестбанк“ АД „усвои“ дължимото по силата на застрахователния договор обезщетение за настъпилото застрахователно събитие, представляващо финансовия риск от неизпълнение задълженията на кредитополучателя по договора за банков кредит. Поддържа се, че цялата тази картина на свързаност и на действително целени последици е убягнала на съда при решаване по същество на правния спор, като вместо това съдебният състав е обсъдил селективно само определени факти и обстоятелства по делото, с което неправилно е оправдал многократното неизпълнение на задълженията на Инвестбанк по застрахователния договор и по кредитния договор и е присъдил претендираното от Инвестбанк застрахователно обезщетение.

Твърди се също така, че решението е неправилно и поради това, че първоинстанционният съд неправилно е анализирал договорните разпоредби между страните, като по този начин е игнорирал постигнатото от тях съгласие кои рискове се покриват от застрахователя и за кои застрахователят не поема застрахователна закрила. Съдът не бил взел предвид, че застрахователят е отказал изплащане на застрахователното обезщетение позовавайки се на чл.6, т.2 от общите условия на договора за застраховка, съгласно която разпоредба основание за отказ ще бъде ако застрахованият е допуснал намаляване на предоставените обезпечения по кредита. Конкретен израз на това условие е че банката не е следяла последователно и активно за финансовото състояние на длъжника си, както и че не е застраховала вземанията му към трети лица. Сочи също така, че няма никакви данни и опити Инвестбанк да се е намесил или по някакъв начин да е инициирал събирането на тези вземания или поне да са правени опити за предоговарянето им, с оглед стабилизиране на финансовото състояние на „Южна лоза“ ЕООД.

Следва да се посочи според жалбоподателя и обстоятелството, че бил необоснован и изводът на съда, свързан с неизпълнение на задължението на Инвестбанк да застрахова вместо кредитополучателя „Южна лоза“ ЕООД надлежно насажденията- лози, за които от

ищеца се твърди да са погинали вследствие на явлението суховеи. Съдът необосновано заключил, че от проведеното по делото доказване се било установило, че на пазара на застрахователни услуги в България не се предлагало сключването на такава застраховка, като този извод на съда бил необоснован тъй като се обосновавал на данни само от няколко застрахователи в България.

На следващо място, твърди се че съдът не е взел предвид и не е обсъдил в тяхната пълнота възраженията на ответника основаващи се на разпоредбата на чл.6, т.11 от Общите условия, съгласно която разпоредба е налице изключен риск в случаите при които с акт или действие на държавен орган на кредитополучателя са били наложени наказания или мерки, които препятстват плащането на сумата по кредита или на отделна погасителна вноски, какъвто случай бил и настоящият. Съдът неправилно бил възприел фактическата обстановка по случая, приемайки че според разпоредбата на чл. 6, т.11 актът на държавния орган следвало да възпрепятства плащането на цялата сума по кредита и тъй като запорираната сума от НАП не била достатъчна да я покрие, то този заповар всъщност бил без значение. Този извод на съда бил необоснован тъй като не намирал опора в самия текст на общите условия, съгласно който достатъчно е наложената обезпечителна мярка да възпрепятства неплащането и на само една погасителна вноски, за да може застрахователят да се освободи от отговорност.

Освен това се твърди, че в нарушение на даденото впоследствие от НАП разрешение на длъжника да извършва от запорираните сметки точно определени неотложни плащания свързани с дейността му, банката е допуснала кредитополучателя да изтегли на каса през периода от 23.08.2019г. до 30.08.2019г. значителна сума в размер на 27 000 лева, с което е нарушила задълженията си на пазач по отношение на запорираната сума.

Сочи се също така, че съгласно чл.14, ал.1, т.11.2 от общите условия банката е била длъжна да предприеме всички правни и фактически действия, необходими за получаване на просроченото плащане по главницата и/или лихвата. В конкретния случай се твърди, че към момента в който кредитополучателят е заявил, че не е в състояние за погаси погасителната вноски за м. 09.2019г. позовавайки се лоши финансови резултати вследствие на унищожаване на продукцията от атмосферното явление „суховеи“, кредитополучателят е продължавал да има налични парични средства по сметки в други банки. Твърди се, че застрахованият е следвало да прояви необходимото съдействие да ги издири и установи с цел да се удовлетвори от тях преди да пристъпи към действията по обявяването на цялото кредитно задължение само за една вноски в размер на 5 000 лева за предсрочно и незабавно изискуемо. Вместо за това твърди се, че застрахованият нарочно е бездействал, изчакавал е да падежира вноската, формално само за да „съгласува“ действията си с БАЕЗ, за да обяви кредита за предсрочна изискуемост и да усвои застрахователното обезщетение. Според жалбоподателя цялостното поведение на банката сочело за груба небрежност по повод упражняването на надзор, мониториране на финансовото състояние на длъжника, изготвянето на оценки и доклади относно състоянието на търговското му предприятие. Банката по този начин сама е negliжирала изпълнението на ангажиментите си по чл.6 и

чл.14 от ОУ към договора за кредит и напълно необосновано първоинстанционният съд е приел, че тези нарушения били малозначителни с оглед интереса на застрахователя за предотвратяване настъпването на застрахователното събитие.

На последно място, сочи се, че обжалваното решение на СГС е неправилно и поради допуснати нарушения на съдопроизводствените правила, изразяващи се в това, че първоинстанционният съд не е изпълнил задълженията си и по изготвянето на надлежен доклад, съобразно изискванията на чл. 146 от ГПК. Указанията на съда, с които на ответника е било указано за какви факти и обстоятелства носи доказателствена тежест били дадени само формално, вследствие на което делото е останало неизяснено от фактическа страна и в резултат на това съдът е постановил един неправилен и небоснован съдебен акт.

Извършена е размяна на книгата съгласно изискванията на чл.263, ал.1 ГПК, като по делото въззиваемата страна „Инвестбанк“ АД е изразила становище за неоснователността на въззивната жалба по съображенията изложени в отговора.

Софийски апелативен съд, намира, че въззивната жалба като подадена в законоустановения срок и срещу подлежащ на инстанционен контрол съдебен акт, е процесуално допустима. След като прецени доводите на страните и събраните по делото доказателства, съобразно изискванията на чл.235 от ГПК във вр. с чл.269 от ГПК, приема за установено следното от фактическа и правна страна :

Въззивната жалба е процесуално допустима – същата е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 от ГПК, изхожда от легитимирана страна, имаща право и интерес от обжалване, насочена е срещу валиден и допустим съдебен акт, подлежащ на обжалване.

Производството пред първостепенния съд е образувано по искова молба на „Инвестбанк“ АД, с която се иска осъждането на ответника „Българска агенция за експортно застраховане“ ЕАД/БАЕЗ/ на основание чл.405 от Кодекса за застраховане да заплати сумата в размер на 250 000 лева- съставляваща част от общо вземане в размер на 1 794 406,31 лева, представляваща възникнало вземане за заплащане на застрахователно обезщетение, въз основа на сключен застрахователен договор с № 2114831663282080818/08.08.2018г. и настъпило в рамките на неговото действие застрахователно събитие, състоящо се в просрочване на изискуемото и безспорно задължение за главница и договорна лихва на длъжника- „Южна Лоза“ ЕООД произтичащо от договор за кредит от 02.07.2018г., което просрочване е надвишило периода на изчакване от 3 месеца предвидена в застрахователния договор простиращ се от 09.12.2019г. до 09.03.2020г., което съставлява покрит риск по чл.5, ал.2 от ОУ на застраховката, ведно със законната лихва върху заявеното вземане дължима за периода от предявяването на исковата молба на 23.02.2021г. до окончателното изплащане на сумата, на осн. чл.86, ал.1 ЗЗД сумата в размер на 11 250 лева, съставляваща част от общо вземане в размер на 80 748,28 лева, представляваща мораторна лихва дължима за периода от 15.09.2020г. до 22.02.2021г

В обстоятелствената част на исковата молба и уточненията към нея са изложени фактически твърдения, че на 08.08.2018г. между „Инвестбанк“ АД, като застрахован и БАЕЗ,

като застраховател е бил сключен Застрахователен договор № 2114831663282080818/08.08.2018г. за застраховане на кредити и финансираня, който договор е сключен при общи условия на застрахователя. Съгласно застраховката, БАЕЗ е поело задължение да обезщети банката при неплащане на изискуема и безспорна сума по кредита или на отделна погасителна вноска от него, дължаща се на неплатежоспособност/свръхзадълженост или обявяване в несъстоятелност на длъжника със съдебно решение при условие, че вземанията на застрахования по договора за кредит са включени в списъка на кредиторите на длъжника или при забавяне на плащането от страна на длъжника за период по-дълъг от периода на изчакване, който е три месеца.

Твърди се в исковата молба, че на 02.07.2018г. между „Инвестбанк“АД и „Южна лоза“ЕООД бил сключен договор за инвестиционен кредит № 232-С/02.07.2018г., по силата на който банката е отпуснала инвестиционен кредит в размер на сумата от 1 990 000 лева, който договор попада в обхвата на сключения между „Инвестбанк“АД и БАЕЗ застрахователен договор за финансовия риск от неизпълнение задълженията на кредитополучателя по договора за банков кредит.

Сочи се, че първото просрочие на задълженията си по договора за кредит длъжникът допуснал на 26.09.2019г. като преди това на 18.09.2019г. с писмо от същата дата е уведомил банката, че поради лоши метеорологични събития, ниски цени на пазара и други обстоятелства, няма да е в състояние да обслужва задълженията си. Поради просрочието за плащане на дължимата вноска по договора за кредит от 26.09.2019г. с уведомително писмо от 10.10.2019г. е уведомил „Южна лоза“ЕООД, че има просрочени задължения по договора за кредит като му е дал 7 дневен срок да ги погаси. С оглед липсата на погашения банката съвместно със застрахователя е предприела действия по обявяването на кредита за предсрочно изискуем. Твърди се, че въпреки несъгласието на БАЕЗ, според която не са били налице всички предпоставки за обявяване на предсрочната изискуемост на всички задължения на „Южна лоза“ЕООД, с оглед продължаващото неизпълнение и с оглед на обстоятелството, че длъжникът е подал молба за откриване на производство по несъстоятелност, което е индиция, че длъжникът не възнамерява да пристъпи към погасяване на задълженията си по договора за кредит, с уведомление от 02.12.2019г. банката е обявила целия кредит за изцяло и предсрочно изискуем в размер на сумата от 1 993 330,21 лева/главница, възнаградителни и мораторни лихви/.

Твърди се, че на 16.03.2020г. Банката е предявила пред БАЕЗ претенция за заплащане на застрахователно обезщетение, определено при спазване на правилата, предвидени в чл.17 от Общите условия, а именно за сумата в размер на 1 794 406,31 лева, представляваща 90 % от пълния размер на дължимата главница и лихва по договора за кредит- обща сума в размер на 1 975 000 лева. Претенцията на банката се е основавала на настъпило застрахователно събитие по застраховката, съгласно чл.17, ал.1 във връзка с чл.5, ал.2 от Общите условия-просрочването на изискуемо и безспорно задължение на длъжника за плащане на главница и/или уговорена лихва по договора за кредит по-дълъг от периода на изчакване от три месеца. По това искане за изплащане на застрахователно обезщетение на 14.09.2020г. от

застрахователя е бил постановен немотивиран и неоснователен отказ за плащане, позовавайки се без да има основание за това на предвидени в договора изключени рискове.

Междувременно с оглед на подадена молба по чл.625 от ТЗ от „Инвестбанк“ АД, кредитополучателят „Южна лоза“ ЕООД бил обявен за неплатежоспособен и по отношение на него било открито производство по несъстоятелност с влязло в сила Решение № 112/19.06.2020г. на Окръжен съд Бургас като по това дело вземанията на банката произтичащи от договора за кредит били включени в списъка на приетите предявени вземания. Според ищеца това представлявало ново настъпило застрахователно събитие по договора за застраховка и поради това на 01.10.2020г. банката е предявила пред БАЕЗ нова претенция за заплащане на застрахователно обезщетение поради настъпила неплатежоспособност. По това искане с Уведомление от 23.11.2020г. също бил постановен от застрахователя немотивиран отказ за плащане на застрахователно обезщетение позовавайки се отново на изключен риск.

Ищецът твърди, че не е налице основание за отказ от изплащане на застрахователно обезщетение тъй като не са били налице нито един от посочените от застрахователя изключени рискове поради съображения, които са подробно изложени в обстоятелствената част на исковата молба.

Поради изложените съображения се иска постановяването на решение, с което ответникът да бъде осъден да заплати сумата по главницата, ведно с мораторна и законна лихва, както и да му бъдат присъдени направените по делото съдебно-деловодни разноски, вкл. и за заплатено адвокатско възнаграждение.

В отговора на исковата молба ответникът БАЕЗ е оспорил предявените искове като неоснователни. Твърди се отказите на БАЕЗ да изплати застрахователно обезщетение да са правилни и законосъобразни. Поддържа се, че застрахованият Инвестбанк не е спазил задълженията си за полагане на грижата на добрия търговец при очаквано застрахователно събитие, като не е предприел действия по застраховане на заложеното в негова полза имущество, представляващо лозови масиви, от която застраховка при настъпване на застрахователното събитие, вследствие на неблагоприятното метеорологично явление- „суховеи“, при което те са погинали, той да е можел да се удовлетвори и по този начин да се намали значително щетата по инвестиционния кредит.

На следващо място се твърди, че в сключените от кредитополучателя договори по застраховка „зеделелски култури“ банката не е посочена като единствено ползващо се лице по договора за застраховка, поради което и следвало да се направи извода, че на практика към момента на погиване на лозовите масиви не е имало валидно сключена действаща застраховка по отношение на тези лозови масиви. Оспорва се и наличието на валидно сключени застраховки и по отношение на различните видове дълготрайни материални активи вложени в производството от лозовите насаждения към момента на настъпване на застрахователното събитие, като се позовава на това, че в никоя от представените с исковата молба полици не се установявало плащане на застрахователното обезщетение, както и че са били сключени именно във връзка и с обезпечаването изпълнението на

задълженията на кредитополучателя по договора за банков кредит.

Твърди се, че незастраховани се явявали и търговските вземания на „Южна лоза“ ЕООД от трети лица, които също са били основен елемент от сключения в полза на банката договор за особен залог на цялото търговско предприятие на длъжника. Поддържа се, че в случай, че имуществото, служещо за обезпечение е било застраховано за всички предвидени за съответното имущество застрахователни рискове не би се стигнало до подобно влошаване на финансовото състояние на кредитополучателя, съответно предсрочна изискуемост на инвестиционния кредит и настъпване на застрахователно събитие по договора с БАЕЗ. Това negliжиране на рисковете при сключването на договора за кредит било проява на груба небрежност от страна на кредитната институция, отпускане на кредити по занятие. Отделно от това Инвестбанк не е уведомила БАЕЗ за липсата на сключени застраховки, което се явявало нарушение на чл.14, ал.1, т.6 от ОУ и представлявало самостоятелно основание за отказ за изплащане на застрахователно обезщетение.

Освен това според ответника липсата на застраховка на обезпеченото имущество-лозови насаждения, което изцяло е зависимо от климатичните условия, автоматично води до намаляване на предоставените обезпечения по кредита, което от своя страна представлявало нарушение на чл.6, т.2, предложение трето от ОУ и представлявало отделно основание за отказ за изплащане на застрахователно обезщетение.

Твърди се също така, че с оглед полагане грижата на добрия търговец Инвестбанк е следвало да осъществява регулярен мониторинг на основния актив на предприятието на „Южна лоза“ ЕООД като в случай, че е правила това е можела да иска заместващо обезпечение или своевременно намаляване на кредитната експозиция. Твърди се, че това се явявало неизпълнение на задълженията по застрахователния договор, визирани в чл.6, т.2, предложение 3 и чл.14, ал.1, т.8 от ОУ за застраховане на кредити и финансираня и същото представлявало основание за отказ за изплащане на застрахователно обезщетение.

Позовава се и на това, че на 20.05.2019г. в Инвестбанк е постъпило запорно съобщение от Публичен изпълнител при ТД на НАП Бургас с което в изпълнение на Постановление за налагане на обезпечителни мерки е наложен запор върху налични и постъпващи суми по банкови сметки, депозити, вложени вещи в трезори и пр. до размер на сумата от 231 194,14 лева. Счита че това било изключен риск по см. на чл. 6, т.1 от ОУ, съгласно която разпоредба застрахователят може да откаже изплащането на обезщетение, ако с акт или действие на държавен орган на длъжника са наложени наказания или мерки, които да препятстват плащането на отделна погасителна вноска.

Наред с горното се твърди, че банката е следвало да уведоми своевременно БАЕЗ за наложения на длъжника запор, което представлявало промяна в обстоятелствата относно финансовото състояние на длъжника и което тя е била длъжна да стори съгласно чл.14, ал.1, т.6 от ОУ. Нещо повече, по повод на осъществен през април 2019г. мониторинг на финансовото състояние на длъжника, на 17.06.2019г. Инвестбанк уведомила БАЕЗ, че кредитополучателят нямал просрочени задължения, нещо което нямало как да бъде вярно с

оглед наложената от публичния изпълнител обезпечителна мярка. Това също представлява форма на недобросъвестно поведение и самостоятелно основание съгласно чл.6, т.2, предложение 3, чл.6, т.11, чл.14, ал.1, т.6 и чл.14, ал.1, т.8 от ОУ да се откаже плащане на застрахователното обезщетение.

По отношение пък на втората претенция за изплащане на застрахователно обезщетение, предявена на 01.10.2020г., застрахователят възразява, че смисълът, вложен в цитираната разпоредба предполагал, че просрочването на изискуемо и безспорно задължение по договора за кредит следвало да се намира в пряка причинно-следствена връзка със сбъдването на застрахователното събитие, като последното трябвало да предшества забавата в изпълнението на изискуемо задължение по кредита. Тоест, твърди се, че забавата за заплащане на изискуемо задължение по договора за кредит трябва да е настъпила вследствие на обявена от компетентен съд неплатежоспособност на длъжника.

Поради така изложените съображения се иска постановяване на решение, с което предявените обективно съединени иски за главница и мораторна лихва да бъдат отхвърлени като неоснователни и недоказани.

За установено от фактическа страна, настоящият състав намира следното:

Между страните не се спори, а и се установява, че на 02.07.2018г. между „Инвестбанк“ АД и „Южна лоза“ ЕООД е сключен Договор за инвестиционен кредит № 232-С/02.07.2018г. по силата на който банката е отпуснала на кредитополучателя банков инвестиционен кредит в размер на 1 990 000 лева, като срокът за издължаване на кредита е бил до 26.09.2025г. на 16 погасителни вноски, подробно посочени по размер и дата на плащане в чл.15, ал.1 от договора.

Съгласно чл. 19, ал.1, б.„а“ от договора за кредит банката има правото да обяви усвоения кредит за изцяло или частично предсрочно изискуем в случай, че кредиторът не е изпълнил в срок което и да е свое задължение за плащане на кредитора.

Съгласно чл.1.3 от договора за кредит е уговорено като обезпечение по кредита длъжникът да учреди в полза на банката първи по ред особен залог по реда на ЗОЗ върху цялото търговско предприятие на „Южна лоза“ ЕООД като съвкупност от права, задължения и фактически отношения, както и застраховка за финансов риск за размера на кредита, която следва да се представи в срок от два месеца от сключването на договора за кредит.

Не се спори между страните, а и се установява, че на 02.07.2018г. е било учредено предвиденото в договора за кредит обезпечение, като между банката и „Южна лоза“ ЕООД е сключен договор за учредяване на залог на търговското предприятие на „Южна лоза“ ЕООД, който е и надлежно вписан в регистъра на ЦРОЗ.

Не е спорно, а и се установява, че с оглед предвиденото в чл.5, ал.1, т.2 от договора за кредит, на 08.08.2018г. между „Инвестбанк“ АД и БАЕЗ е сключен и процесният застрахователен договор № 2114831663282080818, съгласно който застрахователят се е задължил да заплати застрахователно обезщетение за застрахователно събитие, настъпило през периода от 02.07.2018г. до 26.09.2025г., причинено от неплащане на изискуема и

безспорна сума по кредита или на отделна погасителна вноса от него, дължаща се на :

1/.Неплатежоспособност/свръхзадълженост или обявяване в несъстоятелност на длъжника със съдебно решение при условие, че вземанията на застрахователя по договора за кредит са включени в списъка на приетите предявени вземания/ чл.5, ал.1 от Общите условия/;

2/. Забавяне на плащането от страна на длъжника за период по-дълъг от периода на изчакване, който е три месеца/чл.5, ал.2 и чл. 4.4 от ОУ/.

Съгласно чл.4.7 уговореният кредитен лимит е 1 980 000 лева, а съгласно чл.4.3 застрахователното обезщетение възлиза на 90 % от кредитния лимит.

Съгласно чл. 6, т.2 от ОУ към договора за застраховка представлява изключен риск и застрахователят не дължи плащане на застрахователно обезщетение, когато застрахованият е предоставил кредит без обезпечения или се е съгласил или е допуснал намаляването на предоставените по кредита обезпечения без изричното писмено съгласие на застрахователя. В настоящия случай застрахователят като основание да откаже да изплати уговореното застрахователно обезщетение се позовава на предложение трето от тази разпоредба- липсата на сключена застраховка върху активите включени в търговското предприятие на длъжника/ вкл. ДМА- лозови насаждения и нематериалните активи, представляващи търговски вземания на длъжника/, срещу всякакви застрахователни събития, вкл. и срещу явлението „суховеи“, с което застрахованият да е увеличил риска от настъпване на вредите вследствие на застрахователното събитие. В тази връзка се позовава на разпоредбата на чл.14, ал.1, т.8 от ОУ, съгласно която застрахованият е длъжен да действа с грижата на добър търговец с оглед предотвратяване или ограничаване на възможността за настъпване на застрахователното събитие. Пзовава се и на разпоредбата на чл. 14, ал.1, т.6 от ОУ, според която застрахованият е длъжен да информира застрахователя за всички промени или обстоятелства, които могат да доведат до настъпването на застрахователно събитие, като се твърди, че не го е информирал за липсата на сключени застрахователни договори покриващи рискове от погиване на активите включени в заложеното в полза на банката търговско предприятие на длъжника.

Съгласно чл.6, т.11 от ОУ представлява изключен риск и основание да се откаже плащане на застрахователно обезщетение и когато с акт или действие на държавен орган, на длъжника са били наложени наказания или мерки, които препятстват плащането на сумата по кредита или на отделна погасителна вноса.

Не се спори между страните, а и от заключението на приетата и неоспорена от страните съдебно-счетоводна експертиза се установява, че до 26.09.2019г. кредитополучателят „Южна лоза“ЕООД редовно и в срок е погасявал всички свои вноски по кредита, като първото просрочие по кредита **е от 26.09.2019г.**

Не е спорно между страните, а и се установява, **че на 18.09.2019г.** с писмо от същата дата кредитополучателят е уведомил банката, че поради лоши метеорологични събития, ниски цени на пазара на грозде и ред други обстоятелства, няма да може да обслужва повече

задълженията си по кредита.

Няма спор, а и се установява, че поради просрочието за плащане на дължимата вноска по договора за кредит с уведомително писмо от 10.10.2019г. банката е уведомила кредитополучателя, че има просрочени задължения по договора за кредит и му е дала 7 дневен срок да ги погаси, като едновременно с това Банката е уведомила БАЕЗ за настъпилото просрочие, както и за намерението си да обяви целия кредит за предсрочно изискуем.

Няма спор също така, а и се установява, че с писмо изх.№ 91120/31.10.2019г. БАЕЗ е уведомила Банката, че според него не са налице основания за обявяване на кредита за предсрочно изискуем и е препоръчала предприемането на други действия за събиране на непогасената дължима вноска.

Не е спорно, а и се установява, че поради продължаващото неизпълнение на задълженията на „Южна лоза“ЕООД по договора за кредит, Инвестбанк с уведомително писмо, връчено на длъжника на 02.12.2019г., е обявила кредита за изцяло и предсрочно изискуем за сумата в размер на 1 993 330,21 лева/главница и лихви/, като е дала на „Южна лоза“ЕООД срок от 7 дни да погаси задълженията си по договора за кредит.

Видно е от представеното по делото писмо с изх.№ 5145-3137/11.12.2019г., че Инвестбанк с писмо от 11.12.2019г. е уведомила БАЕЗ за обявяване на предсрочната изискуемост на задълженията на „Южна лоза“ЕООД по Договора за кредит, както и за подадена от длъжника молба по чл.625 от ТЗ за откриване на производство по несъстоятелност като едновременно с това е направила предложение до него за едновременно инициране на производство по чл.625 от ТЗ по молба на кредитор и за подаване на искане за спиране по чл. 629, ал.3 от ТЗ.

Видно е от представеното по делото и прието като доказателство Запорно съобщение на основание чл.202, ал.1, във вр. с чл. 215, ал.1, т.1 от ДОПК, Инвестбанк е уведомена, че във връзка с публично вземане по изп. дело № 190680031/14.03.2019г. на НАП-ТД Бургас, е наложен запор върху налични и постъпващи суми по банкови сметки, депозити, вложени вещи в трезори, съдържание на касети, както и суми предоставени за доверително управление на „Южна лоза“ЕООД, в размер на 231 194,14 лева, обезпечаващи задължения към 10.05.2019г.

Не се спори, а и се установява от представените по делото и приети като доказателства Разпореждания за временно разрешение за неотложни плащания на основание чл.229, ал.1 от ДОПК, че за периода от 04.06.2019г. до 12.08.2019г. във връзка с представени доказателства, удостоверяващи необходимост от извършване на неотложни плащания за работна заплата, ел.енергия, вода, гориво и други тегления на каса, на длъжника му е дадено разрешение да оперира с до 80 % от запорираните в Инвестбанк парични средства.

Не е спорно между страните, а и се установява, че с писмо с изх.№ 5145-1066/16.03.2020г. Инвестбанк е предявила пред БАЕЗ претенция за заплащане на застрахователно обезщетение, определено при спазване на правилата, предвидени в чл.17 от

ОУ, а именно за сумата в размер на 1 794 406,31 лева, които представляват 90 % от пълния размер на дължимата главница по Договора за кредит- общо сума в размер на 1 975 000 лева. Претенцията на банката се е основавала на настъпило застрахователно събитие по застраховката, съгл. чл.17, ал.1, във вр. с чл.5, ал.2 от ОУ- просрочването на изискуемо и безспорно задължение на длъжника за плащане на главница и/или уговорена лихва по договора за кредит за период по- дълъг от периода за изчакване от три месеца, следствие на сбъдването на някой от покритите рискове по чл.5 от ОУ.

Не е спорно, а и се установява, че с Уведомление с изх.№ 113321/14.09.2020г. БАЕЗ е отказала да изплати претендираното застрахователно обезщетение в размер на 1 794 406,31 лева. Като основание за отказ е посочено, че Инвестбанк грубо е нарушила общото задължение да полага грижата на добър търговец, като е допуснала намаляването на размера на предоставените обезпечения по кредита, което се явява неизпълнение на задълженията по застрахователния договор, визиращи в чл.6, т.2, предложение трето и чл. 14, ал.1, т.8 от приложимите Общи условия към договора за застраховка.

Не е спорно по делото, а и се установява, че Инвестбанк е подала отделна молба за откриване на производство по несъстоятелност на „Южна лоза“ЕООД по което е образувано търг. дело № 9/2020г. на Окръжен съд Бургас. Видно от представеното по делото и прието като доказателство Решение №112/19.06.2020г. по също дело е открито производство по несъстоятелност и е обявена неплатежоспособността на „Южна лоза“ЕООД с начална дата 31.12.2019г.

Не се спори, а и видно от представения по делото и приет като доказателство Списък по чл.686, ал.1, т.1 от ТЗ, съставен от синдика на „Южна лоза“ЕООД вземанията на кредитора Инвестбанк произтичащи от Договор за инвестиционен кредит № 232-С/02.07.2018г. в размер на общата сума от 2 137 828,06 лева/главница, договорна възнаградителна, наказателна и лихва за забава, такси и разноси/ са включени в списъка на приетите предявени вземания. Видно от справката в ТР по партидата на длъжника списъка е обявен на 21.08.2020г.

Видно е от представеното по делото и прието като доказателство Определение № 260120/15.09.2020г. по търг. дело № 9/2020г. на Окръжен съд Бургас е одобрен списъка по чл.686, ал.1, т.1 ТЗ на приетите, предявени в срока по чл.685, ал.1 ТЗ вземания на кредитори на „Южна лоза“ЕООД, обявен в ТР на 21.08.2020г.

Между страните няма спор, че на 01.10.2020г. Банката е предявила пред БАЕЗ нова претенция за заплащане на застрахователно обезщетение с изх.№ 5145-2713/01.10.2020г., с която е претендирала плащане на застрахователно обезщетение, определено при спазване на правилата по чл.17 от ОУ за сумата от 1 975 000 лева, на ново основание поради настъпило застрахователно събитие по застраховката, съгласно чл.17, ал.1 във връзка с чл.5, ал.1 от ОУ към договора за застраховка- просрочването на изискуемо и безспорно задължение на длъжника за плащане на главница и/или уговорена лихва по договора за кредит за период по-дълъг от периода на изчакване- три месеца, следствие на сбъдването на другия от покритите рискове по чл.5 от ОУ- неплатежоспособност/свръхзадълженост или обявяване в

несъстоятелност на длъжника със съдебно решение при условие, че вземанията на застрахования са включени в списъка на кредиторите с приети вземания.

Не е спорно, а и се установява, че с Уведомление изх.№ 118459/23.11.2020г. БАЕЗ е отказала на ищеца да заплати и на това основание изплащането на застрахователно обезщетение.

По делото са представени и са приети като писмени доказателства копия от отговори/ведно с някои от тях с приложения Общи условия за застраховане на Трайни насаждения , Земеделски или стопански култури/ от следните застрахователни дружества : ЗД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“, ЗАД“ОЗК-Застраховане“АД, „ДЗИ Общо Застраховане“ЕАД, ЗК“Уника“АД, ЗАД“Алианц България“, ЗАД“Армеец“АД, ЗАД“Асет Иншурънс“АД, ЗД“Бул Инс“АД, ЗАД“Далл Бог Живот и Здраве“АД, ЗД“Евроинс“АД, както и отговори от още 13 застрахователни компании. Видно от представените от застрахователите документи, климатичното събитие „суховеи“ не представлява покрит риск по предлаганите от тях застраховки.

От приетата и неоспорена от страните съдебно-агротехническа експертиза, чието заключение съдът кредитира изцяло като обективно и професионално изготвено, се установява, че лозовият масив на „Южна лоза“ЕООД в с. Зимен е създаден през 2018г. с общо засадени 154 854 броя лозички, като общият размер на лозовите насаждения възлиза на 465 дка, според вещото лице коректно и технологично засадени.

Видно от експертизата от лозовия масив може да се очаква реколта на третата година, а в активно плододаване на четвъртата година, т.е 2021-2022г. По време на настъпилото събитие- т.нар. „суховеи“, лозовото насаждение не е било в плододаване/2019г./

Установява се от заключението, че на 04.10.2019г. е била извършена проверка от представители на Инвестбанк, при което била констатирано, че има погиване на 40-50% от лозовите насаждения, собственост на „Южна лоза“ЕООД вследствие на явлението „суховеи“.

Полученият добив от „Мускат отонел“ в с. Зимен от 465дка за 2019г. според експертизата възлиза на 0.00кг.

Вещото лице обяснява, че „суховеи“ представлява вятър с висока температура и ниска относителна влажност, който обичайно се среща в степите, полупустините и пустините на Казахстан и Каспийския регион. Скоростта на вятъра е от порядъка от 5 до 20 м/с., а относителната влажност е по-малка от 30 %. Суховеят предизвиква интензивно изпарение на водата от почвата, което води до изсъхване на растенията и техните плодове и до загиването на лозовите насаждения. Уточнява, че в географските ширини на България „суховеи“ не е често срещано явление, но през последните години с оглед настъпилите изменения в климата настъпването му се наблюдавало все по-често.

След изискване от НИМХ – филиал Варна е представено писмо от 11.11.2021 г., в което е отразено, че по данни от метеорологичната мрежа поддържана при НИМХ в района на село Зимен, община – Карнобат не функционира метеорологична станция, като най

близката такава е установена в гр. Карнобат /разположен на около 10 км. от село Зимен/. В табличен вид са илюстрирани метеорологичните елементи имащи отношение към вероятност за наличие на явлението суховеи, а именно на датите 13, 22, 26, 28 и 31 август 2019 г. от станцията в Карнобат са измерени максимални температури между 31,2 и 35,4 градуса, относителната влажност на въздуха е била в порядъка между 23 и 29 %, основната посока на вятъра е била североизток, а скоростта на неговото движение е 5 м.с. Пояснено е, че на анализиранияте пет дати времето в района на гр. Карнобат е сухо и се съпровожда от поне 4 дни без валежи преди всяка от датите. При наличие на тези метеорологични показатели и атмосферните циркулации над България се прави допускане, че вероятност за поява на явлението суховеи е съществувала в района на гр. Карнобат в дните 13, 22, 26, 28 и 31 август 2019 г.

При извършения на 21.11.2021г. оглед на лозовия масив в с. Зимен, вещото лице е установило, че през 2019г. са закупени 54 000 бр. лозички, които са подсадени на мястото на изсъхналите от „суховеи“/сн.1 и сн.2/. Според вещото лице подсаждането е извършено професионално и в момента лозовия масив е в отлично състояние. Балансовата цена на закупените лозички е 54 000 бр. по 2.20лв. за брой-118.800 лева.

От заключението на приетата и неоспорена от страните съдебно-счетоводна експертиза се установява, че от провереното от вещото лице движение по сметката, че „Южна лоза“ЕООД е усвоило изцяло сумата по договора за инвестиционен кредит в размер на 1 990 000 лева, еднократно на 16.07.2018г. За периода от 1.01.2018г. до 01.10.2021г. кредитът е бил обслужван редовно като по същия са извършени плащания по лихви в размер на 62 996,30 лева и погашения по главница в размер на 15 000 лева.

Размерът на непогасените задължения на „Южна лоза“ЕООД по договора за инвестиционен кредит към дата 16.03.2020г. възлизат на 2 085 266,07 лева, от които 1 975 000 лева главница и 18 784,79 лева договорна лихва. При това положение размерът на застрахователното обезщетение по застрахователния договор съобразно предвидените в същия условия и размер на непогасени задължения за главница и лихва към 16.03.2020г. възлиза на 1 794 406,31 лева, от които 90 % от дължимата към тази дата главница- 1 777 500 лева и 90 % от дължимата към тази дата договорна лихва- 16 906,31 лева. Размерът на законната лихва върху застрахователното обезщетение за периода от 14.09.2020г. до датата на подаването на исковата молба- 23.02.2021г. възлиза на сумата от 80 748,28 лева.

Видно от заключението на вещото лице през 2018г. приходите от основната дейност на „Южна лоза“ЕООД са в пропорция- 53% приходи от продажбата на грозде и 47% приходи от предоставяне на услуги, а през 2019г. приходите от продажба на грозде са 14 % и 86% приходи от предоставяне на услуги.

По делото е изслушано и допълнително заключение по формулирани допълнителни въпроси към вещото лице по счетоводната експертиза. Според направените в него изводи след допълнителни проверки и анализ направени от експерта се установява, че общия размер на постъпилите по сметка на „Южна лоза“ ЕООД плащания през 2019 г. за предоставени от дружеството услуги /със земеделска техника и ръчен труд положен от

персонала на дружеството/ възлизат на сумата от общо 2 098 274,64 лв., като при прочит на данните в публикувания ГФО за 2019 г. на дружеството се констатира, че към 31.12.2019 г. този търговец е отчел разходи както следва : за суровини и материали в размер на 317 хил. лв.; за външни услуги – 566 хил. лв.; за персонал 2 107 хил. лв., както и други разходи в размер на 1 689 хил. лв. Осъществено е и обобщение на движенията по банковите сметки на „Инвестбанк“ АД, като са обособени групи от разпореждания със средства от тези сметки, от които са видни контрагент, основание и обща сума в лева. От тях е видно, че в периода от м.01.2019 г. до м.08.2019 г. са извършени тегления на каса от управители и пълномощници на „Южна лоза“ ЕООД в размер на сумата от 611 575,00 лв., съответно в периода **от 20.05.2019 г. до 26.09.2019 г. тези тегления са в размер на сумата от 288 275 лв.** Що се касае до изчисляване каква е балансовата стойност на бракуваните през 2019 г. от „Южна лоза“ ЕООД лозови масиви е посочено, че тя възлиза на съвкупност от сумата 565 хил. лв. – спад в баланса на счетоводна статия „Дълготрайни материални активи в процес на изграждане“ и от сумата 400 хил. лв. която е вписана в счетоводна статия „Разходи за придобиване на активи по стопански начин, или общо 965 хил. лв. Допълнено е, че на базата на извършени четири превода /през м.03., 04. и 08.2019 г./ от „Южна лоза“ ЕООД в полза на трети дружества за придобиване на посадъчен материал е разходвана сума в размер на 152 067,38 лв. В заключението е направена рекапитулация и на разходите на „Южна лоза“ ЕООД за изплатени в периода от м.12.2018 г. до м.10.2019 г. заплати в полза на персонал, като е посочено, че техния общ размер възлиза на сумата от 685 781,58 лв., като последното плащане касае възнаграждения за м.07.2019 г. и е сторено през м.08.2019 г. /дадена е и ежесмесна разбивка на осъществените банкови трансфери за този разход/. На последно място от вещото лице е отбелязано, че към 31.05.2018 г. търговското предприятие на „Южна лоза“ ЕООД е оценено на сумата в размер на 3 300 000 лв., респективно към 31.03.2019 г. на сумата в размер от 3 900 000 лв. Направен е извод, че операциите по осчетоводяване на брак, несъбираеми вземания и тегления на каса оказват негативно влияние върху така посочената оценка на актива. В съдебно заседание вещото лице е дало разяснение, че със стойността на закупения от „Южна лоза“ ЕООД посадъчен материал се постига увеличаване стойността на актива, а оттам и стойността на търговското предприятие. Направена е бележката, че става дума за неплододаващ актив, което означава, че същия за определен период от време няма потенциала да генерира паричен поток за дружеството, като това ще се случи към момент, когато насажденията от лозя започнат да раждат плод.

При така установената фактическа обстановка и с оглед правомощията си по чл. 269 от ГПК, настоящият съдебен състав намира от правна страна следното:

Обжалваното решение е правилно, като въззивният съд споделя изцяло мотивите на обжалваното решение , поради което и на осн. чл.272 ГПК препраща към мотивите на СГС. Независимо от това следва да се добави и следното :

Не са налице на първо място сочените от жалбоподателя нарушения на съдопроизводствените правила при изготвянето на доклада, които да са довели до

необоснованост на постановеното решение.

Съгласно чл.146, ал.1 ГПК с доклада си съдът следва да укаже кои факти се нуждаят от доказване, както и как се разпределя доказателствената тежест за установяването на тези факти, но за съда няма процесуално задължение да разясни на страната, че посочените от нея доказателства са негодни за установяване на релевантните спорни факти, респ. че въобще не сочи доказателства в подкрепа на тях, поради което и възражението на жалбоподателя, че докладът на първоинстанционния съд би непълен, е неоснователно. В настоящия случай в доклада си съдът изрично е посочил кои факти и обстоятелства са спорни между страните и се нуждаят от доказване. Изрично е посочил, че в тежест на ответника е да докаже правоизключващите си възражения, основани на наличието на предвидени в общите условия изключени рискове, които го освобождават от отговорността при настъпилото застрахователно събитие и на които се е позовал в отговора на исковата молба и макар същите да не изброени подробно това не означава, че същото представлява процесуално нарушение по см. на чл.146 от ГПК, доколкото ответникът би трябвало много добре да знае какви правоизключващи възражения срещу иска е правил. Отделно от това при изтъкнато нарушение по чл.146, ал.2 ГПК страната следва да посочи кои са тези факти и обстоятелства, които са били приети от съда като релевантни за спора, но съдът не е указал на страната, че не сочи доказателства за тях. Такова позоваване в случая във въззивната жалба не е налице, като бланкетното твърдение за нарушение по реда на чл.146, ал.2 ГПК не обосновава процесуално нарушение на съда. Поради изложените съображения следва да се приеме, че първоинстанционният съд не е извършил процесуално нарушение при изготвянето на доклада по делото, както и при събирането на доказателствата за спорните в процеса обстоятелства, като изложените в тази връзка съображения от въззивника следва да се приемат за неоснователни.

На следващо място, от събраните по делото доказателства безспорно се установява, че между страните е възникнало валидно застрахователно правоотношение въз основа на договор за застраховка за финансов риск по смисъла на глава 37 от Кодекса за застраховането – застраховка за обезпечение на заем или банков кредит. Съгласно сключения договор, за който са приложими разпоредбите на чл.382, ал.1 и следв. от КЗ, застрахователят се е задължил да поеме определен риск, определен в договора като забавяне на плащането от страна на кредитополучателя на изискуема и безспорна сума по кредита или на отделна погасителна вноска за период по-дълъг от периода на изчакване или поради настъпила неплатежоспособност/свръхзадълженост или обявяване в несъстоятелност на длъжника със съдебно решение при условие, че вземанията на застрахования по договора за кредит са включени в списъка на кредиторите на длъжника.

При този вид застрахователни договори застрахователят отговаря пред кредитора до размера на непогасената част от задължението за обезпечение на което е бил сключен и самият застрахователен договор. Съобразно клаузите на рамковата полица страните са се споразумели именно в този смисъл-за заплащане на застрахователно обезщетение при настъпване на посочения застрахователен риск, което в конкретния случай е уговорено да

възлиза на 90 % от кредитния лимит, който съответства на целия размер на задължението на кредитополучателя след обявената от банката предсрочна изискуемост на цялото задължение по кредита.

Настоящият съдебен състав намира, че по делото безспорно се установява настъпването на така предвиденото в договора застрахователно събитие- видно от заключението на вещното лице ССЕ последната погасена от кредитополучателя вноска е била тази на 26.08.2019г., като първото просрочие на задълженията си по договора за кредит е допуснал на 26.09.2019г. Малко преди това, с писмо от 18.09.2019г. кредитополучателят е уведомил банката, че поради лоши метеорологични условия довели до стафициране на гроздето, ниски цени на пазара на грозде и други неблагоприятни за него обстоятелства, няма да е в състояние да обслужва за напред задълженията си по договора за кредит. С оглед на неизпълнението на това конкретно задължение на кредитополучателя и заявеното от него трайно намерение да не погасява и за напред задълженията си по договора, банката е имала основание по чл. 19, ал.1, а“ от договора да предприеме действия да обяви усвоения кредит изцяло за предсрочно изискуем, което е и сторила с уведомлението от 02.12.2019г. връчено на длъжника на същата дата. Сторените до този момент действия са изцяло съобразени с изискванията на застрахователния договор да бъдат предварително съгласувани със застрахователя, като в същия обаче няма изрично поставено изискване обявяването на предсрочната изискуемост да бъде предпоставено от съгласие на застрахователя. Друго не би и могло да бъде тъй като възможността поради неплащане цялото задължение по кредита да бъде обявено за предсрочно изискуемо е обусловено от риска за вероятна неплатежоспособност на длъжника, поради което и това право е изцяло в интерес на кредитора и не може с никоя разпоредба от договора за застраховка това право да бъде дерогирано. Още повече, че към този момент, както се установява от данните по делото длъжникът вече самостоятелно е инициирал производство по чл.625 от ТЗ за откриване на производство по несъстоятелност на основание настъпила неплатежоспособност довела до невъзможност да погасява изискуемите си задължения, в. т.ч и по процесния договор за кредит. Достатъчно ще бъде с оглед защита интереса на застрахователя преди обявяването на предсрочната изискуемост да бъдат предварително съгласувани действията на банката със застрахователя, която процедура установява се, че е била спазена.

Съответно в този ред на мисли след изтичането на предвидения в чл.4.4 от ОУ три месечен изчаквателен период, считано от 02.12.2019г. на която дата е обявена предсрочната изискуемост на цялото задължение по кредита, следва да се счита, че е настъпило застрахователното събитие за което застрахователят е поел покрит риск.

Във въззивната жалба като довод за незаконосъобразност на съдебното решение е посочено, че при изясняването на въпроса дали е налице предвидено в закона и договора основание да се изключи отговорността на застрахователя след настъпилото застрахователно събитие, е че решението е постановено при неизяснени от фактическата страна на спора обстоятелства, ясно сочещи на свързаност между ищеца и кредитополучателя и контрагентите на последния. Твърденията на жалбоподателя са, че е

налице изначална преднамереност в поредицата от действия на застрахования и кредитополучателя, които сочели на това, че е налице синхронизирана недобросъвестност и изначална липса на намерение кредитът да се обслужва надлежно, като вместо това „Инвестбанк“ АД предизвиквайки невъзможността на свързания с нея длъжник да погасява задълженията си по договора за кредит е целяла вместо да получи плащания по кредита да „усвои“ дължимото по силата на застрахователния договор обезщетение за настъпилото поради неплащане застрахователно събитие.

Всички тези обстоятелства, сочещи на недобросъвестност, а не проявена груба небрежност от страна на застрахования, действително не са били обсъждани от първоинстанционния съд, но то е защото такива фактически твърдения от страна на ответника изобщо не са били сторени в съответните преклузивни срокове в производството пред първата инстанция, а се правят от него за пръв път едва сега с въззивната жалба.

При сега действащия ГПК възраженията на отричащия спорното право по осъдителен иск се преклудират последователно: тези, които се основават на факти, възникнали до изтичането на срока за отговор на исковата молба - с изтичането на този срок, а тези, които се основават на настъпили по-късно факти - с приключването на съответното открито съдебно заседание или с приключването на срока за въззивно обжалване, респ. на срока за отговор на въззивната жалба. В настоящия случай никога в хода на първоинстанционното производство ответникът не е твърдял съзнавана недобросъвестност на застрахования, изразяваща се в това, че той съзнателно и преднамерено е целял настъпването на последиците на застрахователното събитие, изразяващо се в това, че целенасочено той сам се е поставил в положението да не може да се удовлетвори като събере изискуемата вноска за м. септември 2019г. в размер на сумата от 5000 лева, използвайки предоставени му по силата на закона способности за установяване и събиране на вземания, респ. да издири банкови сметки на длъжника от други банки от които да събере дължимата сума като вместо това е предпочел направо да пристъпи към обявяването на кредита за предсрочно изискуем.

В срока за отговор на исковата молба ответникът е изложил единствено следните две фактически твърдения отричащи правото на ищеца да получи застрахователно обезщетение : това че застрахованият Инвестбанк е нарушил произтичащото от закона задължение за предоставяне на дължимата грижа на добрия търговец като изиска от кредитополучателя да застрахова в негова полза предоставеното от последния обезпечение по кредита-търговското предприятие на длъжника, включващо лозовите насаждения, земеделската техника и вземанията по търговски договори. Твърденията на ответника са били, че като не е сторил това застрахованият не е направил необходимото да минимализира последиците от настъпване на застрахователното събитие.

Второто фактическо твърдение на ответника на което са основани правоизключващите му възражения срещу иска е основано на това, че е налице изключен риск по см. на чл. 6, ал.1 от ОУ поради това, че е наложен заповест от публичен изпълнител върху наличните и постъпващи суми по сметките на кредитополучателя в Инвестбанк, за което застрахованият не го е уведомил за това обстоятелство, което му давало основанийето

да откаже изплащането на застрахователно обезщетение.

И третото правоизключващо възражение на ответника е основано на ненастъпването на целия фактически състав на предвидения втори застрахователен риск поради неплатежоспособност на кредитополучателя, както е очертан в договора за застраховка и което е било основание да откаже плащането и по втората предявена от ищеца застрахователна претенция за настъпилото второ по ред застрахователно събитие.

Единствено в рамките на тези три правоизключващи възражения срещу иска първоинстанционният съд е следвало да ограничи изводите си дали е налице предвиден в договора за застраховка изключен риск, даващ правото на застрахователя да откаже плащането на застрахователно обезщетение и до тези предели следва да се ограничи дължимата от въззивния съд проверка на правилността на първоинстанционното съдебно решение. Доводите на ответника сочещи на недобросъвестност в действията на застрахования насочени към целенасочено настъпване на застрахователното събитие като незаявиени своевременно в съответните процесуални срокове в производството пред първата инстанция не следва да бъдат обсъждани от въззивния съд като процесуално преклудирани.

Първият въведен от ответника изключен риск е този уреден в хипотезата на чл.6.2 от ОУ, а именно че застрахованият е предоставил кредит без обезпечения или не се е съгласил, или пък е допуснал намаляване на предоставените обезпечения по кредита без изричното писмено съгласие на застрахователя. Както правилно е констатирал и първоинстанционният съд страните по кредитното правоотношение са постигнали единствено договореност, че изпълнението на задължението по кредитното правоотношение да бъде обезпечено с учредяването на особен залог върху търговското предприятие на длъжника, което между страните няма спор, а и се установява да е било сторено. Следователно покрито е изискването уговореният и застрахован кредит да бъде предоставен в полза на кредитополучателя след реалното изпълнение на задължението да се учреди възприетото между страните обезпечение. Относно твърдението на ответника, че наред с уговорката за учредяване на особен залог върху търговското предприятие на длъжника е поето и друго задължение за осигуряване на обезпечение, а именно имущественото застраховане на елементите от съвкупността формираща търговското предприятие на кредитополучателя, следва да се посочи че такова задължение не фигурира в договора. Както правилно е разяснил и първостепенният съд, аргументирайки се с изричната законова норма на чл. 9, ал.1, т.1 ЗОЗ, че изискването за застраховане на имуществото обхващащо търговското предприятие е предвидено като средство за съхранение на даденото обезпечение, но не съставлява самостоятелен вид обезпечение по договора за кредит. В този ред на мисли следва да се формира извода, че с оглед ангажиране отговорността на застрахователя при настъпване на застрахователно събитие е достатъчно застрахования да се е снабдил с предвиденото в договора обезпечение на кредита, в случая чрез учредяване в негова полза на особен залог на търговското предприятие на длъжника, което е и сторено. Дори и да се приеме, че с оглед минимализирането на риска от настъпване на застрахователното събитие банката да е следвало да изиска от длъжника си застраховане на активите включени в

търговското му предприятие- вкл. и лозовите насаждения срещу всички видове рискове, които могат да ги увредят, както и вземанията срещу контрагентите на кредитополучателя, настоящият съд намира, че неизпълнението от страна на застрахования на едно такова общо и произтичащо от закона задължение да действа с грижата на добър търговец с оглед предотвратяване и ограничаване на възможността за настъпване на застрахователното събитие, може да бъде преценявано самостоятелно само ако неизпълнението на това задължение е съществено с оглед интересите на застрахователя, т.е. настъпването на събитието да е поради непосредствената причина или да е значително улеснено от неполагането на дължимата грижа от застрахования.

В настоящия случай от приетата и неоспорена от страните съдебно-агротехническа експертиза безспорно се установява настъпилото увреждане на една значителна част от лозовите насаждения притежавани от кредитополучателя, които несъмнено представляват част от търговското му предприятие, както и обстоятелството, че това се дължи на реализирано природно явление-сух топъл вятър при ниска влажност на въздуха проявил се през няколко дни от м. август 2019г., като за предотвратяването на последиците от него нито банката, нито кредитополучателят са разполагали със сили на въздействие. Същевременно от събраните в хода на първоинстанционното производство писмени доказателства се установява, че на пазара на застрахователни услуги в Р България няма застраховател който да предлага застраховка срещу природното явление „суховеи“. В случай, че както се твърди в жалбата, че е налице противното на установеното по делото и че всъщност съществува такъв застраховател, който предлага такъв набор от застрахователни услуги, той е следвало да прояви необходимата процесуална активност и сам да посочи кой е този „тайнствен“ застраховател като едновременно с това да изиска от съда да се снабди с препис от общите му условия за да се провери това обстоятелство.

Същевременно от събраните по делото писмени доказателства се установява, че кредитополучателят „Южна лоза“ЕООД е застраховал срещу настъпване на други, различни по характера си застрахователни рискове лозовите насаждения, включени в имуществената съвкупност на търговското му предприятие, което е заложено в полза на кредитора Инвестбанк. Налице е единствено липса на осъществено застраховане от кредитополучателя по отношение на търговските му вземания по отношение на неговите контрагенти, но настоящият съдебен състав също както и първоинстанционният съд счита, че липсата на такова застраховане не може да се разглежда като обстоятелство, което да е пряко повлияло върху влошаването на финансовото му състояние и то до степен, че поради тази причина предоставеният кредит да бъде обявен от застрахованата банка за предсрочно изискуем. Както е видно от изходящото от кредитополучателя писмено изявление, предхождащо окончателното преустановяване на плащанията по договора за кредит, като непосредствена причина за това са посочени ниските изкупни цени на гроздето през 2019г., както и погиването на значителна част от лозовите насаждения, което от своя страна представлявало пречка за в бъдеще кредитополучателят да реализира паричен доход от тях, чрез който доход той възнамерявал да погасява и задълженията си по договора за кредит. От

друга страна, вземанията на „Южна лоза“ЕООД, като част от търговското предприятие на длъжника, освен такива с вече настъпил или предстоящ падеж могат да бъдат и такива с дългосрочен характер, поради което и дори да бяха застраховани в полза на кредитополучателя или зложния кредитор, поради липсата на настъпил падеж ползващото се от застраховката лице не би могло да претендира плащането на заместващата облага, поради неизискуемостта на застрахованото притезание. Както се посочи по-горе, дори и хипотетично да се приеме, че банката като зложен кредитор да е имала такова общо произтичащо от закона или от застрахователния договор задължение и не го е изпълнила, неизпълнението не е значително с оглед интереса на застрахователя, тъй като в процесния случай настъпването на застрахователното събитие не е следствие от неизпълнението на това задължение, т.е. между неизпълнението и настъпването на застрахователното събитие не съществува пряка причинно-следствена връзка. Или казано с други думи не застраховките осигуряват текущото изпълнение на задълженията на кредитополучателя и не липсата на застраховка е довела до настъпване на застрахователното събитие, което означава че не е налице причинно-следствена връзка между твърдяното от жалбоподателя неизпълнение и настъпването на застрахователното събитие. От друга страна, съгласно договора за застраховка и общите условия към него, банката няма задължение преди да предяви правата си срещу застрахователя първо да изчерпи всички други възможности за получаване на дължимите суми от кредитополучателя, вкл. и чрез реализиране на права по застраховки на имущество, като тезата на ответника противоречи изобщо на идеята на застраховката по финансов риск, по силата на която не застрахования, а именно застрахователят трябва да поеме и да носи риска от евентуалното неплащане от третото лице, което представлява всъщност и настъпилото застрахователно събитие за което той е поел застрахователния риск.

В обобщение следва да се направи извода, че по делото от страна на ответника застраховател няма проведено доказване в подкрепа на твърденията му, че ищецът е допуснал намаляването на даденото обезпечение в негова полза, поради което и липсва събдяване на хипотезата на уредения изключен риск по чл.6.2 от ОУ от договора за застраховка.

Неоснователни са и възраженията на въззивника за това, че Инвестбанк е бездействала и не е положила усилие да събере своите вземания, посредством воденето на сурогационни и суброгационни иски за вземания на длъжника от негови кредитори. На първо място такива възражения се правят едва с въззивната жалба, поради което и тяхното обсъждане в хода на въззивното производство поради наличието на настъпила преклузия е процесуално недопустимо. Само за пълнота на изложението обаче следва да се посочи, че както за исковите по чл.134 ЗЗД, така и за тези по чл.135 от ТЗ предпоставят наличието на изискуемост на вземането на неудовлетворения кредитор. А такава в случая не е била налице тъй като първото непогасено плащане е било с падеж на 26.09.2019г. като до този момент между страните няма спор, а и от заключението на вещото лице ССЕ се установява, че длъжникът своевременно е обслужвал задълженията си по кредита. Преди тази дата

банката не е имала основание да предприеме каквито и да било действия по събиране на задълженията си тъй като просрочие изобщо не е имало. Съответно при това положение при липсата на просрочие на задължението на нейния длъжник, банката не може да обоснове правния си интерес да води иска по чл.134 от ЗЗД срещу длъжника на своя кредитополучател. Да се приеме противното означава да се допусне неправомерно вмешателство в дейността на кредитополучателя.

Не е налице и неполагане на дължимата грижа на добрия търговец от страна на банката поради това, че бездействала и че преди да предприеме действия по обявяването на кредита за предсрочно изискуем не е сторила необходимото да издири съществуващи банкови сметки на длъжника в други банки от които да може да се удовлетвори за притезанието си за неплатената дължима погасителна вноска за м. септември 2019г. За да има основание да стори това банката е необходимо да е предприела преди това действия по принудителното изпълнение на дълга, което пък от своя страна трябва да е предшествано от снабдяването ѝ със заповед за незабавно изпълнение по чл.417 ГПК. Видно е от събраните и обсъдени по-горе писмени доказателства банката е поискала от застрахователя оказване на необходимото съдействие за обявяване на кредита за предсрочно изискуем именно с оглед иницирирането на бъдещо заповедно производство, което съдействие неоснователно ѝ е било отказано. Отказът е неоснователен тъй като макар и такова съгласуване да е било предвидено в договора за застраховка, кредиторът не може да бъде ограничаван в избора си какви способи да предприеме с оглед събиране на вземанията си- дали само да търси плащане на забавената вноска или да се възползва от изрично предвидената в договора за кредит възможност да обяви цялото задължение на кредитополучателя по него за предсрочно и незабавно изискуемо. Още повече, че както се установява по същото време длъжникът му вече е предприел действия по подаване на молба по чл.625 ТЗ за откриване на производство по несъстоятелност позовавайки се съществуваща невъзможност да погасява изискуемите си задължения, вкл. и по договора за кредит. След като застрахователят е поел риска от неплащането на която и да е вноска по договора за кредит за периода по-дълъг от периода на изчакване, вкл. и поради предсрочна изискуемост на цялото вземане на застрахования, той не може да препятства обявяването на целия за кредит за предсрочно изискуем, в противен случай би се поставил въпроса, че той цели да се освободи от отговорност при настъпването на предвиденото в договора застрахователно събитие.

Второто правоизключващо възражение на ответника е основано единствено на твърдението му, че е налице изключен риск по см. на чл.6, т.11 от ОУ, а именно ако с акт или действие на държавен орган са наложени наказания или мерки, които да препятстват плащането на сумата по кредита или на негова отделна погасителна вноска.

Никъде в отговора на исковата молба не се съдържат въведени твърдения за проявена недобросъвестност на застрахования след налагане на обезпечителната мярка, в смисъл че е действал недобросъвестно като съзнателно е давал възможност на кредитополучателя да се разпорежда със суми по банковите си сметки за цели извън дадените от публичния изпълнител разрешения въпреки наложения заповед, с което умишлено

и целенасочено е намалил дадените по кредита обезпечения. Такива възражения се правят от ответника едва с въззивната жалба и поради това се явяват процесуално преклудирани и не следва да бъдат обсъждани. Преклудирани се явяват и направените от тогавашния процесуален представител на ответника адв. Чорева в хода на първоинстанционното производство, но заявени все пак след отговора на исковата молба и поради това също преклудирани, че застрахованият не е уведомил своевременно застрахователят за наложената от НАП обезпечителна мярка, както и че негови служители противно на дадените от публичния изпълнител разпореждания са давали разрешения на кредитополучатели да тегли парични средства от банковите си сметки и касово, а не само безкасово, с което застрахованият не проявявайки дължимата грижа е съдействал за увеличаване на риска от настъпване от застрахователното събитие. Такива правоизключващи по характера си възражения са правени за пръв път след първото по делото съдебно заседание в първоинстанционното производство като чрез пространните си писмени и устни изявления процесуалният представител на ответника успешно е заблудил съда като го е подвел да се впусне в събирането и обсъждането на доказателства по делото, които нямат нищо общо с предмета на доказване. Освен да са преклудирани тези възражения на ответника срещу иска те са и изначално ирелевантни към защитната му теза като иначе от многословните изявления на процесуалния представител на ответника изобщо не става ясно за съда дори и да се приеме, че банката не е спазвала стриктно разпорежданията на публичния изпълнител относно това за какви цели и по какъв начин да се теглят парични средства от сметките на кредитополучателя, с какво точно това е допринесло за настъпване или увеличаване на риска от застрахователното събитие. Както вече се посочи неколкократно в съдебното решение необходимо е не просто застрахованият да не е изпълнил едно свое произтичащо от закона или от договора задължение, а това неизпълнение да е съществено с оглед интересите на застрахователя и поради това да се намира в причинно-следствена връзка с настъпилото застрахователно събитие, а такава не се установява по делото да е налице.

Основанието за изключен риск по чл. 6.11 от общите условия на което първоначално се е позовал ответникът предполага единствено пречка от обективен характер, която да препятства изпълнението на което и да е задължение за месечна вноска по договора за кредит и настъпването на която не е по вина на никоя от страните по договора. Съдът намира, че такава пречка от обективно естество не е била налице тъй като от една страна сумата за която е наложена обезпечителната мярка е в размер на 231 194,14 лева, сума значително по-малка от кредитното задължение на „Южна лоза“ЕООД, което е в размер на 1 990 000 лева, а от друга страна обезпечителната мярка е наложена на 10.05.2019г., значително преди падежа на непогасената месечна вноска на 21.09.2019г. като до този момент длъжникът успешно е погасявал други погасителни вноски по същия кредит. Както е посочено в писменото уведомление на кредитополучателя от 18.09.2019г. като причина за невъзможността да обслужва задълженията си по кредита той се е позовал на унищожаването на лозовите насаждения и ниските изкупни цени на гроздето, но измежду тях като вероятна причина не е посочил и налагането на заповед върху банковите му сметки,

който да се явява като пречка да се разпорежда с паричните си средства.

Следва да се отбележи и обстоятелството, че след обявяването на предсрочната изискуемост на цялото задължение по договора за банков кредит то възлиза на 1 988 330, 31 лева и именно плащането на тази сума следва да се разглежда дали е било възпрепятствано от наложената обезпечителна мярка, в какъвто смисъл правилно са били насочени и изводите на първостепенния съд. В този ред на мисли прилагането на мярката не се явява обстоятелство, от категорията да въздейства върху осуетяване изпълнението на задължението на длъжника- кредитополучател да върне предсрочно изискуемият остатък на договора за кредит тъй като сумата предмет на запора е далеч под вземането на застрахованата банка, което е обявено за предсрочно изискуемо и е било предмет на предприети действия за удовлетворяване. Заслужават да бъдат споделени като правилни и поради това въззивният съд да препрати изцяло към тях на основание чл.272 ГПК изводите на съда, че с оглед на конкретно коментираната хипотеза на изключен риск по чл.6.11 от ОУ са без значение обстоятелствата, какво е било неизпълненото задължение от страна на кредитополучателя по договора за кредит преди факта на настъпване на предсрочната изискуемост, защото не това задължение е предмет на заявената от ищеца застрахователна претенция.

Основателно е и следващото заявено от ищеца основание за заплащане на застрахователно обезщетение, което е предмет на самостоятелна застрахователна претенция- поради неплащане на изискуема и безспорна сума по кредита или на отделна погасителна вноска по него, дължащо се на неплатежоспособност/свръхзадълженост или обявяване в несъстоятелност на длъжника със съдебно решение при условие, че вземанията на застрахования по договора за кредит са включени в списъка на кредиторите на длъжника, което основание изобщо не е било разгледано от страна на първоинстанционния съд.

Видно от събраните по делото доказателства установява се, че предпоставките за ангажиране договорната отговорност на застрахователя поради настъпването и на този самостоятелно поет от него застрахователен риск са били налице.

Между страните не е спорно, а и от доказателствата се установява, че с Решение №112/19.06.2020г. по търг. дело № 9/2020г. на Окръжен съд Бургас е открито производство по несъстоятелност и е обявена неплатежоспособността на „Южна лоза“ЕООД с начална дата 31.12.2019г. Съгласно чл.634 ТЗ и чл. 630, ал.3 ТЗ решението с което се открива производство по несъстоятелност има незабавно действие и по отношение на всички, поради което и възражението на ответника, че настъпването на застрахователното събитие е обусловено от влизането в сила на съдебното решение е лишено от основание. Като елемент от фактическия състав на отговорността на застрахователя за възникналото застрахователно събитие е необходимо и още едно условие- а това е вземанията на банката произтичащи от процесния договор за кредит, да са били включени в списъка на приетите предявени вземания, което също се установява да е било налице.

За дата на настъпване на това застрахователно събитие и осъществяване на поетия от

застрахователен риск следва да се счита датата на обявяване в ТР по партидата на кредитополучателя „Южна лоза“ ЕООД на списъка на приетите предявени вземания, което се е установява да е станало на 21.08.2020г. и от този момент основанието за ангажиране отговорността на застрахователя по възникналото застрахователно събитие окончателно е било налице. Неоснователни са доводите на ответника, че настъпването на застрахователното събитие е обусловено от изтичане на срока за изчакване по чл.5, ал.2 от ОУ. Касае се за осъществяване на съвсем различен застрахователен риск от този по чл.5, ал.2 от ОУ при който достатъчно условие е не забавянето на плащането на една или няколко погасителни вноски от длъжника, а е обусловено от настъпването на неплатежоспособност като обективно състояние при което длъжникът не е в състояние да изпълнява своите изискуеми задължения без риск да увреди кредиторите си. На следващо място, за срок на изчакване в настоящия случай не може да става дума и поради това, че след датата на откриване на производство по несъстоятелност под страх от недействителност по отношение на кредиторите на недействителността законодателят не допуска, освен по установения в производството ред, изпълнението на задължение, което е възникнало преди датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност/ чл. 646, ал.1, т.1 ТЗ/.

Предвид изложеното съдът намира, че са настъпили и двете предвидени в застрахователния договор застрахователни събития и ответникът е дължал плащането на дължимото застрахователно обезщетение в размер на непогасената част от задължението, която от заключението на вещото лице се установява, че възлиза на сумата от 1 1794 406, 31 лева. Поради това и предявеният иск с правно основание чл. 405 КЗ правилно е бил уважен от първоинстанционния съд за сумата от 250 000 лева, като част от общото вземане в размер на 1 794 406, 31 лева, както се явява основателен и акцесорния иск с правно основание чл.86, ал.1 ЗЗД в уважения от първоинстанционния съд размер от 11 250 лева, като част от общото вземане в размер на 80 748,28 лева, представляваща обезщетение за забавено плащане за периода от 15.09.2020г. до 22.02.2021г., ведно със законната лихва върху сумата по главницата от тази дата до окончателното изплащане на сумата.

Предвид изложеното и поради съвпадането на крайните изводи на въззивния съд с тези на първоинстанционния съд по отношение на въззивната жалба, същата следва да бъде оставена без уважение, като неоснователна, а обжалваното с нея решение- потвърдено, като правилно и законосъобразно.

На осн. Чл.78, ал.3 ГПК и с оглед на направеното искане въззивникът следва да бъде осъден да заплати на въззиваемия направените от него съдебно-деловодни разноски в размер на сумата от 8112 лева.

По изложените съображения Софийският апелативен съд, търговско отделение, шести състав

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 260445 от 29.06.2022г., постановено по търг. дело № 341/2021 г., Софийски градски съд, ТО, 2с-в, е осъдил „Българска агенция за експортно застраховане“ЕАД да заплати „Инвестбанк“АД на основание чл.405 от Кодекса за застраховането сумата в размер на 250 000 лева- съставляваща част от общо вземане в размер на 1 794 406,31 лева, представляваща възникнало вземане за заплащане на застрахователно обезщетение, въз основа на сключен застрахователен договор с № 2114831663282080818/08.08.2018г. и настъпило в рамките на неговото действие застрахователно събитие, състоящо се в просрочване на изискуемото и безспорно задължение за главница и договорна лихва на длъжника- „Южна Лоза“ЕООД произтичащо от договор за кредит от 02.07.2018г., което просрочване е надвишило периода на изчакване от 3 месеца предвидена в застрахователния договор простиращ се от 09.12.2019г. до 09.03.2020г., което съставлява покрит риск по чл.5, ал.2 от ОУ на застраховката, ведно със законната лихва върху заявеното вземане дължима за периода от предявяването на исковата молба на 23.02.2021г. до окончателното изплащане на сумата, на осн. чл.86, ал.1 ЗЗД сумата в размер на 11 250 лева, съставляваща част от общо вземане в размер на 80 748,28 лева, представляваща мораторна лихва дължима за периода от 15.09.2020г. до 22.02.2021г., както и на основание чл.78, ал.1 ГПК сумата 12 915 лева, представляваща съдебно-деловодни разноски.

ОСЪЖДА „Българска агенция за експортно застраховане“ЕАД, ЕИК 121769212, със седалище и адрес на управление гр.София, бул.“Александър Стамболийски“№55, ет.1 , със съдебен адрес гр.София, ул.“Цар Иван Шишман“№5, вх.а, ет.1/надпартерен/ да заплати „Инвестбанк“АД, ЕИК 83166328, със седалище и адрес на управление гр.София, бул.“България“№85на осн. чл.78, ал.3 ГПК сумата 8112 лева, представляваща разноски за заплатено адвокатско възнаграждение пред въззивната инстанция.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд на Република България в едномесечен срок от съобщението за изготвянето му при условията на чл. 280, ал. 1 от ГПК.

Председател:

Членове:1.

2.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____